

Oče našega cesarja.

Oče našega presvitelega cesarja, nadvojvoda Franc Karol, porodil se je v 7. dan decembra 1802. leta. Bil je prijatelj in podpornik obrtu in velik dobrotnik vsem, ki so bili v pomanjkanji in potrebi. Njegovo srcé je bilo polno najplemenitejših čutov do siromakov in njegova darežljiva roka vedno odprta, kadar je bilo treba pomagati, bodi si v katerej koli nesreči ali potrebi. V vsakem kraji, kder je prebival, bodi si le kratek čas, vedó ljudje mnogo povedati o njegovej radodarnosti.

Preobširno bi bilo za naš list naštevati vse one mnogobrojne zglede, s katerimi je nadvojvoda Franc Karol kazal svojo ljubezen do bližnjega v svojih prelepih dejanjih. Povedati vam hočem iz njegovega življenja samó toliko, da bodele tudi vi poznali plemenito srcé nadvojvode Franca Karola, katerega prav dobro zadeto sliko imate denes pred seboj.

Kako je bil prijatelj in podpornik obrtnikom, pokaže naj vam naslednja prigodba: Necega dne se je vozil na izprehod po Pratru, največjem izprehajališči zunaj dunajskega mesta. Tu je ugledal gostilnico, ki je bila vsa zapuščena, vrata in okna zaprta. Takój ukaže ustaviti kočijo ter pošlje služabnika tjá, da povpraša, kaj je krivo, da je zaprta gostilnica, katera je bila

poprej vedno dobro obiskovana. Služabnik se kmalu vrne ter prinese nadvojvodi poročilo, da so gospodarju zaprte gostilnice zaradi 400 gld. dolgá vse stvari zaplénili in vsled tega je moral krémo zapreti. Nadvojvoda sede v kočijo ter ne reče ničesar. Za nekoliko dni se je peljal zopet mimo one kréme v Pratru, ki je bila pred malo dnevi še zapuščena in prazna, a zdaj je bilo vse živo, gostov vse polno in med njimi se je veselo sukal gostilničar. „Ali vidite,“ reče nadvojvoda svojim spremljevalcem, „mož je gostilnico zopet odprl in vidi se, da mu gre dobro.“ V teh besedah se mu je brala njegova notranja zadovoljnost. In res! nihče drug nego nadvojvoda Franc Karol je bil oni rešilni angel, ki je poslal krčmarju 400 gld., da je poplašal dolg in gostilnico zopet odprl.

V Ištu, zunaj Dunaja, kder je nadvojvoda najrajše prebival, znan je bil vsacemu otroku. Povsod je bil prijatelj siromakom in rešitelj ubogih iz nadlog.

Necega dné se je izprehajal v Pratru. Skozi tolpo ljudi se pririje do njega neznan človek, kateremu se je vže na lici bralo, da ga tare huda sila. Ta človek mu izroči pismeno prošnjo. Stražnik, ki je ondu blizu stal, skoči k neznanemu človeku, da bi ga proč spravil. Ali dobri nadvojvoda vzame siromaka v svojo obrambo ter reče, da so ga slišali vsi okrog stoječi: „Tega človeka mi ne smete zapréti!“ Nato se obrne k nesrečniku ter mu obljudi, da hoče njegovo prošnjo natanko pregledati.

Nadvojvoda Franc Karol je dajal tako obile darove, da je po večkrat svojo blagajnico izpraznil. S polnima rokama je delil siromakom. Vsako leto je redno dajal podporo: slepim otrokom, gluhonémim sirotam, hčeram v boji padlih častnikov, bolnikom po bólnicah, različnim redovnicam, ki so stregle bolnikom in podučevale nežno mladino, društvom za domače uboge, ljudskim kuhinjam in za spine, ki so bili pisani v poduk priprostemu ljudstvu.

Kakor vsi dobri ljudje, takó je tudi nadvojvoda Franc Karol ljubil evetice, posebno vijolice in rože. Kadar mu je kaka uboga deklica, prodajajoč evetice, izprehajajočemu se po cesti, ponudila šopek vijolie, dal jej je vselej po srebrn goldinar zanj. Pri vhodu v Prater je imel svoj evetlični vrt, v katerega je pogostoma zahajal, a prvega dne meseca maja vsacega leta je tu z vso cesarsko obiteljjo užival največje veselje.

Prijazen in ljubeznjiv je bil z vsacim človekom; zato so ga častili in ljubili vsi, kateri so ga poznali. Vsakdo ga je pozdravljal, in on je vže naprej odzdravljal vsacemu brez izjeme. Kadar koli je šel ali se vozil po ulicah velikega Dunajskega mesta, držal je po največ klobuk v roci, da bi takó mogel odzdraviti vsacemu, kdor ga je pozdravil.

Na svojih izprehodih se je vozil nadvojvoda zmirom s šestero belimi konji. Tega bi človek skoraj ne verjel, ako se pomisli, da je gospod nadvojvoda drugače prav priprosto živel, ter bi marsikdo lahko dejal, da se to ne sklada z njegovim priprostim življenjem. Ali vzrok je bil temu ta, ker so kočijaži za vsako vožnjo s šestero konji dobivali posebno doplačilo, in da bi nobeden ne izgubil tega svojega doplačila, vozil se je vedno s šestero konji.

Necega dne se je dal nadvojvoda fotografovati v kočiji, v katero je bilo vpreženo šest belih konj, in ta fotografija mu je bila najljubša. Kadar koli je hotel koga počastiti, poklonil mu je to svojo sliko. Cesarjevič Rudolf si je to sliko izprosil kot najdraži spominek na predragega si deda.

Obče znana je tudi prava detinska ljubezen in spoštovanje, katero so imeli sinovi in vnuki do presvitlega starine. Naš presvitli cesar Franc Jožef je očetu vselej javno poljubil roko, kadar je bil v obiteljskem krogu. Ob nedeljah, ako je bil nadvojvoda na Dunaji, obedoval je najrajše pri Njega Veličastvu, našem presvitlem cesarji; a drugače sta bila po večkrat naš cesar in cesarjevič Rudolf njegova gosta. Neka posebna ljubezen je vezala deda in vnuka; vnuk je ljubil deda, in ded je ljubil vnuka z vso svojo dušo. In ko je umiral nadvojvoda Franc Karol, bile so njegove poslednje besede: „Pozdravite mi še jedenkrat mojega predrazega Rudolfa!“ — Cesarjevič Rudolf, ki je bil ravno na poti iz Berolina na Dunaj, dospel je domov, ko je bil nadvojvoda vže izdihnil svojo plemenito dušo. Lehko si mislite, kako britko je bilo Rudolfu pri sreci, da ni mogel več govoriti s svojim dobrim dedom; položil mu je šopek najlepših vzpomladanskih cvetic na preljubljene prsi.

Nadvojvoda Franc Karol, oče našega cesarja, poročil se je bil v 4. dan novembra 1824. leta z bavarsko kraljičino Sofijo (Frideriko, Dorotejo), ki je bila na čast in diko našemu cesarskemu dvoru ter si je s svojo občeznano darežljivostjo pridobila sreča in ljubezen vseh, kateri so jo poznali. Živela sta skupaj 48 let. Po njenej smrti (28. maja 1872. l.) ni več dolgo živel nadvojvoda Franc Karol. Smrt nepozabljive mu sopruge je bil zanj prehud udarec. „Šla je pred menoj, da tudi meni pripravi mesto v nebesih,“ rekel je večkrat, kadar je bil kak razgovor o njej. V Išlu jej je dal napraviti prelepo kapelico v spomin, katero je vsak dan obiskaval.

Da-si vedno zdrav in čvrst, začel je začetkoma meseca marca 1878. leta bolehati in v 8. dan marca se je raznesla prebritka vest po vsej avstrijsko-ogerskej monarhiji, da je umrl „najboljši mož v državi.“ Redko po katerem pokojniku je žalovalo toliko zvestih avstrijskih podložnikov, kakor po očetu našega dobrega in premilostivega cesarja Franca Jožefa. Bodí mu hvaležen spomin v srcih vedno zvestih narodov avstrijskih!

—*—

V dan sv. treh kraljev.

prijaznej vasíci Borovji je živel pred več leti Štefan Trebiž; kateremu so po domače sploh rekli „Nemškar.“ Njegov ded, a morda tudi njegov praded so potovali o svojem času s kramarijo po vsej velikej Nemčiji, ter se le redko kdaj v letu vrnili v domačo vas Borovje. Zato so pa tudi vsi dobili imé „Nemškarji.“ Štefan Trebiž je bil sin Tomaža Trebiža, znanega potujočega kramarja po Nemškem, od katerega je podedoval lepo, da-si vže staro króšnja, ki jo je nosil na hrbtu in vrhu tega še jako zanimivo kljukasto palico, vsekano v nekem bavarskem gozdu, o katerej je večkrat dejal, da mu je najljubša prijateljica na vsem svetu, ter bi je ne dal niti za deset trdih cekinov. S krošnja, na katerej ste bili še dosti lepo vrezani črki njegovega rajnekega očeta T. T. (Tomaž Trebiž) in vsacemu kristijanú dobro znano znamenje presladkega imena Jezusa, ter z debelo kljukasto palico v roki se je tudi Štefan Trebiž pogostoma podajal na Nemško, od koder je prišel časi prav vesel, časi pa tudi le upehan in otožen domov. Mora pač